

fremtraadt en betydelig Modsætning imellem dem, som ville, at Seminarierne skulle udvikles ganske i Egenkab af høiere Realskoler, og dem, som ville have dem indskrænkede til rene Skoler for pædagogisk Theorie og Methode, der forudsætte den almindelige Dannelse som enhver andetsteds. Jeg troer, at der i vore Seminarier, — som naturligviis udenfor Sjælland allerførst maa stilles anderledes ved at afløses fra at være Anhang til Sognekald, — ligger en god Begyndelse til at frembringe Skoler, som paa eengang ere Dannelsesanstalter for Skolelærere og almindeligere Anstalter for den folkelige Dannelse paa Landet i en større Kreds. Jeg vil see at arbejde derhen, at dette kan realiseres.

Endelig kommer Talen til Skolelærernes Kaar, og det er ganske vist, at der ogsaa her er Noget, som maa og bør gøres, og jeg er visseelig ikke blottet for den Hølelse, der skal drive og styrke til at søge at udvirke det Mulige i denne Retning; men jeg vil dog, for ikke for min Deel at vække overdrevne Forventninger, ligefrem sige, at enhver Minister, i hvis Lod det falder, at sørge for Almueskolevæsenet, vil komme til at indskærpe ligesaavel Skolelærerstanden, som Ministrene maae indskærpe den øvrige Embedsstand, en vis Resignation, enhver efter sin Stilling; og at Almueskolelærerne, medens de have Ret til at kræve, at der arbejdes paa at afhjælpe grundede Klager, tillige maae paaminde sig selv om, ikke at forverle den Vigtighed, som Almueskoleundervisningen i sin Heelhed har, med det Krav, som kan gøres for den enkelte Medarbejder i denne saa vidt udstrakte Virksomhed, en Forverling, som undertiden ikke ganske undgaaes. Der er een Retning, hvori der let kan gøres Noget, for at Skolelærerens Stilling, med Hensyn til hans Indtægt, kan blive bedre; det er ved, at de i det Ringeste modtage det, de skulle have, paa en anstændig Maade. Det er ikke den tidligere Lovgivnings Skyld, naar den er bleven saaledes udført, at Skolelærerne selv skulde opkræve de enkelte Stillinger eller den Pot eller halve Skjeppe Korn, som de faae af denne eller hin Mand. En Forandring hert er lidet, men det vil dog være en af de Ting, som skal gøres.

Endelig kommer Spørgsmaalet om Lærernes Kaldelse; derom har jeg allerede udtalt mig, idet jeg har erkjendt, at den nærværende Form er aldeles uholdbar — en Form for Skolelærernes Kaldelse, hvorefter Nogle kaldes af Biskoppen, Andre af Herikornseierne og atter Andre af den offentlige Autoritet, som egentlig skal bestyre Skolevæsenet, hver i sin Kreds. At denne, al Sammenhang og Eenhed forstyrrende, Orden maa ophøre, vilde være klart, om end ikke Forholdet var saa ulige, at paa enkelte Steder Amts-skoledirectionerne kaldte til næsten alle Skolelærerembeder, medens de paa andre Steder næsten ere aldeles udelukkede af de andre Kaldsberettigede; der gives saaledes i Sjælland en Amts-skoledirection, der af omtrent 60 Skolelærere ikke kalder mere end een eller to.

Det er mig dernæst ganske klart, at Skolelærerne ikke kunne ansættes af Hs. Majestæt Kongen eller af vedkommende Minister; et Forsøg paa ved en saadan Foranstaltning at give Kaldelsen en forhøiet Betydning vilde ved at støtte en uoverkommelig Opgave gjøre Sagen den største Slæde. Der bliver altsaa at arbejde hen paa at faae en betryggende Form for Kaldelsen i mindre Kredse, inden hvilke Skolelærernes Forslytning da og væsentlig vil komme til at bevæge sig. Jeg nævner dette sidste Punkt, Forslytning, fordi det staaer i Berørelse med Skolelærernes Kaar og inden visse Grændser maa anvendes som Forbedringsmiddel ligesaavel som for andre Embedsmænd, navnlig de geistlige. Saa skadelig hyppig Omflytning er, kan derimod en enkelt Omflytning under en igjennem en lang Række af Aar forsat eensformig Virksomhed medføre en Forfriskelse og have en oplivende Kraft; men under den nærværende Ordning af Kaldsretten ere Skolelærerne mange Steder udelukkede fra Udsgt hertil. Det er overhovedet Noget, der forøger det Trykkende i Skolelærernes Kaar, at disse for Mange ere uforanderlige de samme hele Livet igjennem. Dette maa saa meget mere være Tilfældet i en Stand, der i Almindelighed meget tidlig, tidligere end nogen anden Embedsstand, stifter Familie; og derfor vil en ligelig fordeelt Udsgt til nogen Fremadskriden være et ikke ringe Gode.